

K PLEČNIKOVEMU VEČERU

To ne bo življenjepis in tudi ne naštevanje mojstrovih zasnovanih in niti ne izvršenih del. En večer je tako kratek, da na njem ne bi mogli naštetih niti življenjskih in delovnih podatkov osemindesetletnega mojstra. Niti ta stran plečnikologije še ni obdelana, vključno z dobri Steletovi biografiji v SBL ne. Manjkajo zlasti podatki iz arhitekture mladosti. Neka trmasta Plečnikova skromnost v ohranjanju "spominskih listov" bo to delo najbrž zelo otežkočilo.

Pa tudi stilna analiza mojstrovega umetniškega razvoja tega predavanja ne bi mogla izpolniti, najsi bi bil predavatelj še tako skop v posameznostih. Spominjam se, da nam je dal nekoč Izidor Cankar med petimi seminarскими nalogami tudi temo "Jože Plečnik". Rotili smo ostali seminaristi najspodobnejšega, Stanka Vurnika, naj se loti. Pa je odklonil, čeprav ni bil Plečnik takrat, menda 1923, niti na polovici svoje stvariteljske poti. Zdrznili smo se pred nalogo, ustrašili smo se je.

Stele, ki je vsaj dosti biografskih podatkov zbral in pisal o mojstru slovenske arhitekture esejistično, je samo tako mimo omenjal najvidnejše stilne posebnosti. Do razvojne analize ni prišel. Niti ne v Architecturi Perennis, niti ne zdaj, tik pred Plečnikovo smrtjo, v Naporih. Dal pa je za to delo bodočnosti dosti pobud.

Kako naj bi to delo opravil vsaj približno izseljenec, ki nima pri roki ne izdanj Ognjišča, ne Perennis, ampak samo Napore? Izseljenec, ki so mu pred očmi Zacherlova palača, Bogojina in Plečnikova predprevratna Ljubljana samo v senci spominov, drugih stvaritev pa sploh videl ni?

Kaj more tako predavanje trajnega roditi v znanstvenem vrednotenju mojstra? Samo nakazati more nekatera vprašanja, ki jih bodo rešili nekoč v bodočnosti ljudje, ki so pri viru. Spričo dosedanje skoposti v delu za ocenitev Plečnika pa ta skromna pobuda morda le ni zapravljen čas. Je resen napor z majhnimi rezultati.

Najprej hočem pokazati Plečnika v družbi slabih predhodnikov in v družbi sodobnikov. Potem pa vsaj nakazati nekatere stilne posebnosti njegove umetnosti, kot so razvidne iz načrtov in izvedb njegovih zadnjih del. Če se mi bo posrečilo vsaj približno ugotoviti njegov odnos do sodobne slikarske in literarne sodobnosti pri Slovencih, bom kar zadovoljen.

H koncu še nekaj: neverjetno je, kako se vse izseljenske publikacije zavedajo v teh časih Plečnikovega pomena. Povsod med izseljenci se je obudil spomin na nekaj lepega, kar so nekoč gledali. Če hoče S.K.A. nuditi svojim prijateljem še vsaj nekoliko znanstven vpogled v snovanje velikega Slovenca, kot hočeta to nuditi tudi Dunajska umetnostna akademija in Mednarodna akademija znanosti in umetnosti v Parizu, potem so taka hotenja v tolažbo in vzpodbudo.

Marijan Marolt

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Likovni odsek

Tretji kulturni večer

v soboto 15. junija 1957, ob sedmih zvečer,
salon Bullrich, Sarandí 41, Capital.

Umetnostni zgodovinar

Marijan Marolt

ARHITEKT JOŽE PLEČNIK

Predavanje bodo spremljale številne
skioptične slike.

Posebnih vabil ni.

Poudarjam, da se moje arhitekturno delo ne razlikuje v glavnem prav nič od dela vsakega poštenega rokodeleca, naj je on mizar ali čevljar. Kakor oni, hočem tudi jaz v prvi vrsti koristiti človeku. Ko sem stavil hiše, ki so jih naročali navadno bogataši, sem stremel vedno za tem, da moja arhitektura ne bo nudila stanovanjske udobnosti samo rodbini lastnikovi, ampak prav tako njegovemu zadnjemu služcu. Vest mi ni nikdar dopustila, da bi pozabil trpljenje in težave preziranih in ponižanih. Zato sem pri načrtu hiš enako pazljivost posvečal jedilnicam, salonom, glasbenim dvoranam kakor kuhinjam, sobam za služinčad in portirskim ložam. Ker sem čutil iskreno ljubezen do bližnjega, sem vedno težil za tem, da se čimbolj približam visokemu cilju: postati človek v najpopolnejšem smislu te besede.

JOŽE PLEČNIK, 1926

Ob Plečnikovih delih, naj so to velika ali mala, smo v neprestanem stiku z osnovnimi problemi in čistim bistvom arhitekturne umetnosti... Njegova dela so neposreden produkt stika izrazite suverene umetniške osebnosti z bistvom danega problema, z neizčrpno zakladnico večnih idej.

FRANCE STELE

Sesta prireditev 1957

Tretji kulturni večer

*v soboto 15. junija ob 7 zvečer,
salon Bullrich, Sarandí 41*

Umet. zgodovinar

Marijan Marolt

ARHITEKT JOŽE PLEČNIK

Predavanje, ki bo v okviru Likovnega odseka, bodo spremljale številne skioptične slike.

Sedma prireditev 1957

Četrty kulturni večer

*v soboto 29. junija ob 7 zvečer,
salon Bullrich, Sarandí 41*

IRENEJ FRIDERIK BARAGA
ob stošestdesetletnici rojstva

Tri predavanja v okviru Historičnega odseka o novih zgodovinskih odkritjih o Baragi.

Izšlo je

M E D D O B J E

III, 3/4

naši večeri

DRAŽBA NEIZŽREBANIH LIKOVNIH UMETNIN

Tretja umetniška loterija Slovenske kulturne akcije se je zaključila z družabno prireditvijo in z žrebanjem dobitkov ki je bilo dne 4. maja zvečer. Udeležba je bila zelo lepa, še bolj vzpodbudno pa je vplivalo dejstvo, da se je skupina umetnikov in članov Likovnega odseka Slov. kult. akcije odzvala s tolikšnim razumevanjem prirediteljem in omogočila izvedbo loterije v tolikšnem obsegu, kakor nikdar prej. Dobitkov je bilo 32 in ne samo 20, kakor je bilo obljubljeno pri razpisu. Sodelovali so vsi naši v zamejstvu živeči ustvarjalci in pa slušatelji umetniške šole Slov. kult. akcije v Buenos Airesu. In še velik del naših sodelavcev in prijateljev se je pridružil pri prodaji srečk in pri sporedu, da je bil uspeh še popolnejši. Vsi člani, slušatelji šole in prijatelji Slov. kult. akcije so pri prodaji srečk imeli res lepo srečo! Saj je bilo prodanih in tako zajetih v vrtnec sreče zelo obsežno število tistih Slovencev, ki so se pridružili našemu pozivu: "V slovenske domove — sodobne slovenske umetnine!" Pri žrebanju dne 4. maja sta bili razdeljeni dve tretjini dobitkov.

Zadnji del družabne prireditve pa je bil namenjen izvedbi dražbe tistih umetnin, ki jih žreb ni razdelil. Po hitrem in točnem pregledu je bilo takoj ugotovljeno, koliko umetnin je bilo zadetih. Za preostale je bilo napovedano, da bo izvedena dražba. Kakor je dobro uspela dražba lanske leto, tako smo pričakovali, da bo uspela tudi letošnja, zlasti ker je med zadetimi dobitki ostala skupina izrednih umetnin. Toda čas nas je presenetil — bilo je že prepozno, da bi mogli dražbo izpeljati že na družabnem večeru.

Za ta zadnji del nam je nudil priliko kulturni večer, ki je bil določen za 1. junij. Izbrali smo ga za izvedbo dražbe umetnin, ki smo jih dali v prodajo 13. ker se je izkazalo, da je bila srečka, ki je sicer zadela, kot neprodana vrtnja. Prijateljski sestanek z dražbo umetnin je bil v salonu "Ilirije", v Ramos Mejia, in kmalu po napovedani uri je bilo zbrano lepo število članov in prijateljev Slov. kult. akcije, ki so se odločili sodelovati pri dražbi.

Večer je začel tajnik Slov. kult. akcije Marjan Marolt, ki je obrazložil spored večera in spregovoril tudi o razstavljenih umetninah, poleg tega pa napovedal, da je vodstvo dražbe prevzela ga. Danica Petričkova. Najlepša zahvala ji bo izrečena s tem, da se njenim naporom vsi odzovejo in si domov odneso umetnine. Res je bila nato njena požrtvovalnost kronana z uspehom — prodanih je bilo 10 umetnin.

Ob koncu je spregovoril predsednik Ruda Jurčec in se zahvalil vsem kupcem, zlasti pa ge. Petričkovi za njeno sodelovanje. Omenil je, da ima nalogo sporočiti pozdrave in opravičilo g. blaginjnika Slov. kult. akcije, ki bi bil rad prav ta večer navzoč, saj je šlo za doseg do končnega uspeha sicer že dobro izpeljane III. umetniške loterije. Dasi ni mogel priti, pa je sporočil željo, da naj se ob tej priliki izreče njegova prisrčna zahvala vsem tistim, ki so darovali dobitke, prodajali srečke in tistim, ki so jih v tako lepem številu kupili. In ta zahvala gre tokrat prijateljem Slov. kult. akcije po vsem svetu — saj je bil delež kupcev v drugih državah prav letos zelo lep in opogumljajoč. Blaginjkovim željam se je pridružil še predsednik in podčrtal lepo misel, ki je pri tej dražbi prevečala nas vse: III. umetniška loterija ni ponesla samo 30 umetnin v slovenske domove, ampak pokazala tudi, da šteje Slov. kult. akcija mnogo prijateljev in podpornikov, ki njeno delo umevajo in vedo, da je tudi taka podpora potrebna. Pri tej prireditvi so se izkazali kot mecenji Slov. kult. akcije naši likovni umetniki — podprli so nas in obogatili slovenske domove!

odmevi

Prijatelj R. V. iz Evrope nam piše: "...v domovini delo Slovenske kulturne akcije poznajo in se ga naskrivaj vesele..."

"Katoliški glas" prinaša v svoji številki z dne 18. aprila daljši prispevek o izdaji pesmi Franceta Balantiča, ki je izšla pri Slovenski kulturni akciji. Kritiko je napisala Zora Piščančeva in pravi med drugim:

"Ublili so pesnika", tako je zapisal o Balantiču slovaški pesnik Rudolf Dilong v svoji pesnitvi "Pesnik" v Rimu januarja 1946. leta. Danes stoji pred nami druga izdaja Balantičevih pesmi (Nadaljevanje na zadnji strani zgoraj.)

OB NOVEM ZVEZKU "MEDDOBJA"

Ves raison d'être "Meddobja" je v kvaliteti, ki naj jo dosega. Ko bi se revija tega ne zavedala in se do kvalitete ne dvignila, bi brez škode lahko prenehala in bi celo morala zamreti, da bi ne bilo nepotrebnega cepljenja energij.

Pravkar izišli zvezek "Meddobja" (III — 3-4), gledan v celoti, opraviči svoj obstoj, dasi kaka posamezna stran — to pot je prav malo takih — nima zadostne legitimacije za lastno eksistenco v tej reviji.

Umetnost in pisanje ob umetnosti — to dvojje je vsebina revije. Drugi del je obsežnejši in solidnejši. A taka splošna sodba ne more zadoščati.

V prvem, literanem delu se srečamo najprej s Kosovim pesniškim dnevnikom "Vez obrazov". In se sprašujem: kaj je Kos kot pesnik? Matematik? Kubist? Ali je do svoje najvišje točke že prišel ali še ne? Ne vem. Vsekakor pa njegova prehojena pot še napoveduje najzanimivejši trenutek njega kot pesnika, misleca, človeka. — Drugi pesnik-filozof je Papež. Tu ne gre za živčno ikanje vtisov in hojo po vrvi: z vsem mirom (ta mir je značilen zanj) in s preudarkom polaga barvo na barvo, da ustvari občutje, pokrajino, trenutek v vseh treh dimenzijah, oblike in barve, sentence in abstraktni pojmi, čas in utrip so material, ki ga čudovito niza v materialno-duhovno podobo, morda nerazumljivo v nekaterih črtah ali na prvi videz, a vsekakor enotno, dognano in polno življenja. Dasi je zunanost stavkov vse prej kot poetična, so vendar te besede posoda mnoge čiste poezije. — Tretji pesnik, s katerim se v reviji srečamo (to pot v Vodebovem prevodu), je Nobelov nagrajenec Jiménez. Srečanje v nekaj straneh s tem tipičnim predstavnikom španskega sveta skozi njega kritično podobo in močan prevod nekaj njegovih verzov je križanje svetov, ki lahko oplaja naš svet.

Bukvič je napisal črtico "Begunec Faric". Glavno pri imenovanem delu nikakor ni globoka ljubezen in hrepenenje moža po ženi. Teža je v daljšanju in krajšanju sence, ki jo prav ta ljubezen dobi, ko se mož vrne domov: avtor postavi ljubezenski trikot, spretno premika figure na pozorišče in z njega ter pri-

daja uteži na enodruško skodelico: rivaliteta partnerja in iskrena izpoved žene, pritažene bae in njene solze, zadrega in objem. Tada črtice je pripravljena za vsake dosti močnejši konec, kot si ga pričpi pisatelj. Vendar je treba, upoštevši Bukvičovo tehniko, pravo pisateljsko doživljanje in dikcijo, — kolikor in na vse to vpogled iz te črtice —, Buča uvrstiti med maloštevilne avtentne slovenske pisatelje za mejo. — V Maroltovem "Prvem letniku" je popisavanje nepomembno posilavljanje petičtelje od šole, spominov in življenja na dnu gre za grotesknost, skrito to tragiko, ko mora človek v svojih gluhah trgati vezi, ki ga družijo z najljubši. Marolta odlikuje to, da zna vsakič, bi, kraju in trenutku res vltiti življenje. Po še nekaj: v vsem je domač, človeški. — Willenpart je objavil prvo delo svoje tridejanke "Zadnji kraj". Vse prvo dejanje je, sodeč le iz njega, samo ekspozicija. Čutimo, da iz njega o seba v drami (Podlogar) verjetno eksponent protigrave spustitve zastora še ni pritisnil na gumb, ki bi naj sprožil igro. Ne da bi mogli sklepati na koncu, niti nam še ni dano slutiti smeri, v katero bo rastlo dejanje. Je vse le še spomin iz preteklosti, oris značajev, sedanje razpoloženje. Pogrešam vznika drame, pa naj bi se dejanje raste v preteklost ali v prihodnost.

Jurčecova "Zemlja". V Buenos Airesu predstavlja balet s tem naslovom. Avtor iz tega dogodka potegne črto nazaj in v Pariz, kjer je bil navzoč pri istem baletu in obenem pri baletu Alkarjeve skupine. Črta obeh skupin potem esejist razvije v esej. Esaj je odličen po izrazu. Ta esej bo moral skupaj s drugimi, ki jih je avtor v teh letih napisal v "Meddobje" in "Glas", najti svoj prostor v samostojni knjigi.

Anketa, ki jo pripravlja Z. S., hoče dati načelno rešitev problemu domačijstva in svetovljanstva naših zamejskih književnosti ter problematične in lahke literaturne mednarodnosti. Esaj je anketa krajša po sodelujočih (odgovarjajo Vinko Belič, Borut Žerjav) in straneh, ni manj pomembna kot ona iz leta 1938, zlasti še zaradi aktualnosti, ampak prva nekaj merilec naše besedne umetnosti. Tak način je pač najprimernejši za verjetno srečanje z resnico. — "Estet široke izobrazbe", v kratki tehta "Družbo" in "Družbo" v škem odseku je kritika izpod perja večjaka najzanesljivejši kašipot, da jasno izrazi stališče do Ahčinovih skulptur.

obrazi in obzorja

ve razstave, da pokaže na bodoče možnosti umetnikovega razvoja, ter zlasti, da poda odlično sintezo sedmih različnih kritik, se Marolt ponovno izkaže za polklicnega kritika upodabljaljoče umetnosti. — Pravo doživetje je Dolinarjeva kritika "Vrednot" (Tretja knjiga, Bs. Aires 1957), tako zaradi znanstvenosti in zahtevnosti kot zaradi obsežnosti in zanesljivega okusa in ne nazadnje zaradi krasnega jezika. V kritiki posameznih razprav je izčrpen, pa najsi ocenjuje politično, literarno, teološko-zgodovinsko ali pa filozofsko razpravo, pravno ali pedagoško. Povsod operira z obširnimi materialom. — Glavač zavzame svoje stališče do Ahčinove Sociologije (II/2): avtorju dá priznanje zaradi usovršenja socialne misli, samostojnega stališča, začetnosti in dostopnosti dela vsem slojem. — Maroltove opombe k Erjavčevim "Koroškim Slovincem" govore za zgodovinarja in dadó čutiti solidno in obširno znanje. — Arkovo pismo urednikom o nastajanju "Dhaulagirija" je več kot esej. Je proza in to naravnost izvrstna proza.

Sledi razpis knjižnih nagrad za leto 1957, potem pa pregled slovenskega literarnega ustvarjanja v letu 1956. Jevnikar je opravil težaško delo s tem, da je zasledoval vso literarno produkcijo, jo prebral in kvalitetno ocenil. Ta obračun s preteklostjo ni zanimiv samo za avtorje, ampak za vsakogar, ki mu je slovenska beseda pri sreju. Je pa tudi posredovanje domačega dogajanja nam, ki nam je dano le malo videti za železno zaveso. — Plečnikove smrti se spomni revija z njegovimi utrinki, to je z življenjsko modrostjo, ki jo je delil svojim slušateljem pri predavanjih. Sledi Bučarjevo zgodovinsko zanimivo poročilo o najdbi groba poljskega kralja Boleslava II. — Mutca osojskega.

Zadnji del revije je napolnjen z informacijami: Eliot na odru v Celju, odnos književnikov do revolucije na Madžarskem, festivali v l. 1956, tretji mednarodni festival poezije, gledališka sezona v Parizu, osnove gledališke kulture v Združenih državah, gledališča v New Yorku, gledališka sezona v Londonu, izid razpisa knjižnih nagrad za l. 1956, kulturni večeri Slov. kult. akcije v zadnjih mesecih l. 1956 in v l. 1957.

Kot umetniška priloga je osem fotografij Ahčinovih skulptur.

Če upoštevamo, da sodeluje pri pripravi zvezka "Meddobja" osemnajst avtorjev (poleg Ahčina in Volovška ter neznanih šestavljencev informativnega dela) iz šestih različnih držav ter da malodane vsi spisi odgovarjajo kvalitetnim merilom revije, je treba samo častitati urednikoma za delo, ki sta ga opravila z ureditvijo teh dveh števk.

BRANKO ROZMAN

France Papež

FRANCE BALANTIČ IN ABSTRAKTNOST

(Ponatis iz Duhovnega življenja; nadaljevanje in konec)

V vseh Balantičevih pesmih moremo opaziti, da je na delu nek statičen, "kontinentalni" element. Gradi trdnó na zemlji in ne zameta tega, kar je človekovega, pa najsi je še tako iskrene, strastno in žgoče. Vse je usmerjeno v en cilj. Če je razdejal srce nemir, je to potrebno in koristno za doseženje večjega miru. Predanost zemlji je bližanje nebu. Priprava za doživetje resnice je dolga, polna muk in blodenj, a doseženje resnice je tembolj gotovo. Stavba je nizka, kamenita, vendar trdna in zmožna kljubovati času. Ni tukaj mesto, da bi se spuščali v citate, ki se naravnost ponujajo, in v razčlenjevanje posameznih pesmi. Za Balantičevimi romantičnimi in kipečnimi mladostnimi sanjami je mogoče odkriti trdnjše snovi: poznanje človeka in osebnosti, povezanost z naravo in zemljo, vohod v svet duhovnosti in vrednot. Bolestnost njegovih ekstaz odpira globok pogled v človekovo duševnost. Same na sebi ne pomenijo pri njem oblike sanj, izživljanja, obupa in smrti nič — ne pogube, ne rešitve. Prvotna ideja Balantičevega dela je izgubljanje, je pot do pridobitve, razdejanje pot do grajenja, umiranje do življenja. V vsem obupu je zametek končnega upanja.

Če bi njegovo delo primerjali z muziko, se mi zdi, kakor kakšna simfonična pesnitev. Morda Straussova "Smrt in spreminjenje", morda Debussyjeva "Morje". V doživljanju smrti se odkriva Balantiču bistvo časa.

Smo v dobi, ko ima vsa umetnost in predvsem literatura posebno nalogo nekaj povedati. Pokazati pot do resnice. Namen pesništva ni samo lepota in čustveno ugodje, vendar resnica, ki naj jo pesem odkriva, mora biti z lepoto v pravem razmerju. Politično, socialno in filozofsko pesništvo ima lahko mnogo v sebi, vendar če ni vsebina umerjena, "pesniška", ne dosega svojega namena. Spojitve enega in drugega ni lahka. Vzemimo filozofijo: ta v pesmi ne dokazuje ničesar. Lahko jo sprejmemo, če nas prepriča, lahko razpravljamo o njej ali je ne sprejmemo. Znak dobre pesmi pa je, da nas kljub temu gane in zanima. Reči moremo, da Balantičeva mistika ne škoduje končni enotnosti in lepoti. Tudi če je včasih preveč žgoča ali neposredno iščoča globine absolutnega, ki se ji približamo samo z največjo diskretnostjo in pripravljenostjo, je vendar lepa in privlačna.

Značilno za Balantičevo pesem je, da je osebna. Pri tem sta narava in duhovni svet podana največkrat z večjo živostjo in svežino, kakor bi bila v nasprotnem primeru. Odnos do ene in druge skrajnosti — do narave in do duhovnosti — je osebno, borbno. Poezija ne pomeni namreč kake harmonije, ki naj bi umirjala in blažila po razživetju v svetu — ne, dobra poezija je rast, prodiranje do nekega cilja. Vsaka rast pa je trud in borba.

V nekem pogledu je vse Balantičevo pesništvo "eksperimentalno" (kar ne bi mogli reči vedno — vzemimo primeroma iz moderne — o Kettejevem ali Kosovelovem). Oblikovno se je držal vezanosti soneta. Vsa generacija prevratne, medvojne dobe je težila k strožjim, bolj tradicionalnim in določenim oblikam, kot pa pesnik okrog tridesetih let ali danes, dobrih enajst let po vojni. Mi smo imeli malo resne "eksperimentalne" poezije. Župančič — morda najvažnejši — je bolj iskal kot našel. Bil je lahak, lahkoten, razumljiv, in to ni značaj sodobne "eksperimentalnosti". Ta išče s težkimi, večkrat obskurnimi podajanci doživetij, mistiko, globino, absolutnost. Lahko jo sprejmemo ali ne, navadno pa — če je dobra in resna — nam ugaja in nas privlači.

Sklepati moremo, da bi se Balantič razvijal v smeri svobodnejših oblik. Za pesnika je važno, da ima vero v svoje delo na tem polju in da ga zna kritično presojati. Kadar se opira na tradicijo in gradi z nje, so pridobitve umerjene ter odpirajo nove možnosti za vsebino. Poznejša sprostitev bi Balantičevo poezijo obogatila, posebno če bi jo — kot moremo sklepati, da je nameraval — opodil s starimi teksti sanskritske književnosti.

Večkrat je odvisno od oblike, ali nas pesem pritegne ali ne, a tudi vsebina in notranja lepota sta tesno povezani z njo. Klasična oblika soneta dá čutiti preko vsega Balantičevega dela optimizem, zdravje. Res je, da ne moremo prezreti njegove romantične bolestnosti, ki pa je bila bolj površinska in prehodna kot pa bistvena. Duh teh zgodnjih, pomladnih pesmi je — in to je tudi pravo zadržanje človeka pred abstraktnostjo — resnost, borbena optimizem.

odmevi

(Nadaljevanje z 2. strani.)

tičevih pesmi in tudi presunjeni nad lepoto Balantičeve besede in z nemo grozo v duši nad njegovo strašno tragiko ponavljamo iste besede: Ubili so pesnika... Tri pesniška leta so mu bila dovolj, da je doživel prehod iz groba v božje otroštvo, iz fanta divje strasti v spokornika obdrgnjenih kolen in da je iz ognja zletel kot ptič feniks, prečiščen in prekaljen v božji objem... Balantičeve pesmi žive le v zamejstvu in v emigraciji, a tudi tuji narodi ga že poznajo... Le njegova ožja domovina ga ne pozna, bolje ga ne sme še poznati. A pesnik ve in veruje, da bodo prišli dnevi, ko se bo uresničila njegova napoved: 'Kako doma je dobro in lepo'.

Slovenska Država, ki izhaja v Torontu (Kanada), prinaša v svoji 3. letošnji številki (30. marca) daljše kritično poročilo o izdaji Balantičeve poezije pri Kulturni akciji. Poročilo, ki ga je podpisal -eš, med drugim navaja tudi naslednje: "Eden velikih biserov, ki se je izvil slovenskemu narodu iz trpljenja ob tragičnem kosanju svetovnih sil na naši zemlji, je gotovo pesniško ustvarjanje mladega Franceta Balantiča, ki ga je samega plamen groze použil, pa tudi del njegovega dela. Kljub temu je ohranjenega toliko, da ne moremo dvomiti, da nam je Previdnost podarila velikega pesnika in klicarja prav v teh temnih dneh... Danes je v 'osvobojeni' domovini zamolčan, ker je bil pač tudi glasnik Duha, ki nima več uradne domovinske pravice med narodom, ki se je tudi kot narod mogel ohraniti predvsem zaradi svoje vere... Vsi, ki so pomagali pri izdaji Balantičevega dela, zaslužijo vso pohvalo. Zeleti bi bilo, da tudi oblikovno lična knjižica ne bi ostala samo ponos knjižnih omar, marveč pogosto čtivo po svetu razkropljenih..."

doma in po svetu

Slovensko gledališče, ki že dve leti uspešno deluje med našimi rojaki v Torontu, je v letošnjem marcu uprizorilo Klabundovo po japonskem izvirniku prirejeno dramo "Praznik cvetočih češenj" (izvirna japonska no igra nosi naslov "Vaška šola"). Režiral je predstavo Vilko Čekuta, ki je pripravil tudi scenografijo. Ista gledališka skupina je lani z lepim uspehom uprizorila tudi Paul Claudelovo "Oznanjenje Marijino", v pripravi istega režiserja, od novejših slovenskih pa Marijana Willenparta "Zadnji kraje".

izšla je novela

zorko simčič

človek na obeh straneh stene

"...Formalno je novela delo dozorelega pisatelja. Simčič ima dar opazovanja in smisel za vzporedjanje najdrobnejših potankosti... Tehnično je za našo literaturo nekaj novega..." K. R.-c. (Glas, IV, 8).

Oprema: Milan Volovšek. — Strani 170.

IZDALA IN ZALOŽILA SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Cene v platno vezani in brošurani knjigi so:

45 (35) pesov, 2½ (2) dolarja, 1½ (1) funtov, 1000 (800) Lir, 800 (600) francoskih frankov in 40 (30) avstrijskih šilingov.

izšlo je

meddobje

III, 3/4

V tem zvezku sodelujejo:

AHČIN France, ARKO Vojko, BELIČ Vinko, BUČAR Vekoslav, BUKVIČ F. Frank, DOLINAR France, GERŽINIČ Alojzij, GLAVAČ France, JEVNIKAR Martin, JURČEC Ruda, KOMAR Milan, KOS Vladimir, MAROLT Marijan, PAPEŽ France, VODEB Rafko, SIMČIČ Zorko, WILENPART Marijan, ŽERJAV Borut.

Opremil Milan VOLOVŠEK

IZDAJA SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

V Trstu deluje z velikim uspehom *Slovenski kulturni klub*, ki združuje v svojem prizadevanju predvsem mlade slovenske izobražence, ki so povečini že rasli v slovenskih šolah po letu 1945 na Tržaškem. Idejna smer kluba je krščanski svetovni nazor. Od lanske jeseni naprej so imeli že deset zanimivih večerov, še vse pestrejši pa so sobotni sestanki vsak teden, ki jih je bilo od lani že 25. V klubu sodelujejo med drugimi tudi pesnik Rafko Vodeb in literarni kritik prof. Peterlin.

V začetku aprila je v Ljubljani umrl akademski slikar France Tratnik, ena izmed najizvirnejših slikarskih osebnosti na Slovenskem v prvi polovici našega stoletja. Tratnik je znan predvsem po svojih stvaritvah z globoko socialno vsebino kot "Slepci", "Cigani", "Begunci", "Izgubljeni sin", "Glad", ki spadajo med njegova najboljša

dela. Zadnja leta je bil restavrador Narodnega muzeja v Ljubljani.

Poljsko državno gledališče iz Lodža je gostovalo v Ljubljani. Predvajali so dela "Morala gospe Dulske" poljske pisateljice Zapolske, "Celestina", dramo srednjeveškega španskega dramatika De Rojas in Anouilhovo "Antigono". Po oktobrskih dogodkih na Poljskem je bilo to prvo gostovanje poljske skupine v inozemstvu in je vladalo za goste v Ljubljani izredno zanimanje. Že na železniški postaji so poljske goste sprejeli z manifestacijami. V imenu Slovenskega narodnega gledališča jih je pozdravil Jož Kozak in izjavil, da "vidijo Slovenci v Poljaki simbol heroizma in plemenitosti".

V Ljubljani je slavil osemdesetletnico dr. Rajko Nahtigal, član akademije in profesor slavistike na ljubljanski univerzi. Iste dni je slavil osemdesetletnico pesnik in dramaturg Pavel Golia.